

Jerzy Kruppé

Frombork, pow. Braniewo. Stanowisko 4

Informator Archeologiczny : badania 8, 224-225

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

czas budowy najstarszej /romańskiej/ części świątyni do pierwszej ćwierci XIII w.

Badania miały na celu ustalenie początków budowy kościoła. Założono 4 wykopy o łącznej powierzchni 40 m² przy czym wykopy nr I-II zlokalizowano przy południowej ścianie prezbiterium i nawy, wykop III w odległości 4 m na wschód od kościoła, a wykop IV wewnątrz prezbiterium. Po zewnętrznej stronie kościoła teren przebadano do głębokości 180 cm od obecnej powierzchni ziemi. Stwierdzono warstwę przemieszaną zalegającą na głębokości 0-130 cm, miejscami do 140 cm, z licznymi kośćmi ludzkimi, powstałą wskutek kopania grobów. Poniżej występował całec w postaci żółtej gliny, w którym widoczne były ślady kilku jam grobowych. Wyeksplorowano 2 groby szkieletowe, jednakże bez wyposażenia zmarłych, pozwalającego na dokładne datowanie pochówków. Fundamenty zarówno prezbiterium jak i nawy zbudowane były z kamieni nieobrabianych, różnej wielkości, układanych na zaprawie z gliny, przy czym stopa fundamentowa występowała na głębokości średnio 60 cm od obecnej powierzchni ziemi.

Ciekawszej stratygrafii dostarczył wykop IV założony wewnątrz prezbiterium. Pod posadzką kamienną na poziomie 10-35 występowała szara, sypka ziemia z ceramiką wczesnośredniowieczną i średniowieczną. Pod nią znajdowała się warstwa o miąższości około 5 cm, w postaci jasnożółtej gliny przemieszanej z piaskiem i zaprawą wapienną, w której spągu wystąpił denar Ludwika Węgierskiego /1370-1382/. Jest to najprawdopodobniej poziom odpowiadający gotyckiej przebudowie kościoła, którą datować można orientacyjnie na lata 70-te, lub 80-te XIV w. Niżej na głębokości 40-60 cm występowała ostatnia warstwa kulturowa, zalegająca bezpośrednio na calcu, zawierająca drobne fragmenty naczyń glinianych ze schyłkowej fazy wczesnego średniowiecza /XII w./ i średniowiecza /XIII-XIV w./. Wynika stąd, że wszystkie warstwy pochodzą już z pełnego średniowiecza, a materiały starsze /XII w./ zachowały się jedynie na wtórnym złożu. Materiały te nie pozwalają więc na pewne datowanie budowy najstarszej romańskiej fazy kościoła; sugerują tylko, że mogło to nastąpić już w XII w., jednakże na poparcie tej hipotezy konieczne jest uzyskanie nienaruszonej stratygrafii z poziomem romańskim na pierwotnym złożu, której dotychczas nie odkryto.

FROMBORK, pow. Braniewo
Stanowisko 4

Konserwator Zabytków
Archeologicznych
w Olsztynie

Badania prowadził Jerzy Kruppé. Finansował WKZ
w Olsztynie. Pierwszy sezon badań, Kościół i cmentarz,
Średniowiecze i okres nowożytny.

Kościół św. Anny położony jest na wschodnim krańcu średniowiecznego miasta, przy drodze prowadzącej do Braniewa. Badania miały charakter roz-

poznawczy. Celem ich było wstępne rozeznanie chronologii i faz budowy kościoła, stanowiącego dziś jedyny relikwiarz średniowiecznego zespołu klasztorno-szpitalnego oraz ustalenie zasięgu i chronologii cmentarza przyszpitalnego. Badaniem objęto południową, zachodnią i północną część terenu przykościelnego.

Przy południowej ścianie budowli wytyczono wykopy I, Ia, II, każdy o wymiarach około 3 x 3 m. Badania dostarczyły danych, na podstawie których można stwierdzić, że nawę kościoła i cele boczne budowano jednocześnie. We wszystkich wykopach, natrafiono na ślady cmentarza, odsłaniając łącznie 26 pochówków regularnych, orientowanych głowami na zachód. Starsze, średniowieczne, bez trumien i wyposażenia; nowożytny - przecinające warstwy starsze nieraz do calca, w trumnach i niekiedy z wyposażeniem w postaci różańca lub stroika na głowie.

Przy ścianie zachodniej, przed wejściem głównym kościoła, zlokalizowano wykopy III i IIIa, o łącznej długości 8,7 m, szerokości 2,5 m. Objęły one swoim zasięgiem zarówno wejście jak i połączenia murów frontonu kościoła z celami bocznymi południowymi i północnymi. W wykopie IIIa odkryto pozostałości dołu na wapno wypełnionego dużą liczbą potłuczonych szyb, ułamków ceramiki i przedmiotów metalowych. W warstwie tej znaleziono również monetę nowożytną /XVII w?/.

Naprzeciw północnego pilastra portalu wejścia głównego natrafiono na dwa równoległe mury ceglane w odległości około 1 m od siebie. Stanowiły one ściany boczne schodów ceglanych, prowadzących pod kościół prawdopodobnie do jego części podpiwnicznej. Zarówno schody jak ściany zbudowane były z cegieł łączonych na glinę, natomiast wejście pod kościół zamurowane było ceglami na zaprawie.

Na wykopie IIIa stwierdzono istnienie dwóch różnych czasowo fundamentów pod południowo-zachodnią ścianą frontową obiektu. Oddzielone one są od siebie warstwą przemieszanej ziemi o miąższości przeciętnie 60 cm, bez znalezisk ruchomych. Dolny fundament pochodzący z pierwotnego założenia, prawdopodobnie średniowiecznego, został rozebrany być może o wiele wcześniej niż wzniesiono po tej linii fundament i ścianę frontową w XVII w./?/.

W omawianych wykopach znaleziono niezbyt liczne fragmenty ceramiki średniowiecznej. Większość obfitego materiału zabytkowego /ułamki naczyń i kafli/ pochodzi z okresu nowożytnego, a zwłaszcza z wieku XVII.

Przy północnej stronie kościoła usytuowano wykop IV. Dostarczył on danych potwierdzających obserwacje poczynione w wykopach I i II o jednoczesnym budowaniu kościoła i cel bocznych. Odkryto w nim ponadto dół po wapnie i wydobyto fragment naczyń z okresu XVII-XVIII wieku.

Tegoroczne badania nie wyjaśniły wszystkich zagadnień. Prace będą najprawdopodobniej kontynuowane w latach następnych.